

Informace z kontrolní akce NKÚ č. 14/23

Peněžní prostředky určené na rozvoj a obnovu materiálně technické základny Hasičského záchranného sboru ČR

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2014 pod číslem 14/23. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ RNDr. Petr Neuvirt.

Cílem kontroly bylo prověřit poskytování, čerpání a použití peněžních prostředků určených na rozvoj a obnovu materiálně technické základny Hasičského záchranného sboru ČR.

Kontrolováno bylo období od roku 2009 do roku 2013, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující. Kontrola byla prováděna od října 2014 do února 2015.

Kontrolované osoby:

- Ministerstvo vnitra (dále také „MV“);
- Hasičský záchranný sbor hlavního města Prahy, Praha;
- Hasičský záchranný sbor Plzeňského kraje, Plzeň;
- Hasičský záchranný sbor Jihočeského kraje, České Budějovice;
- Hasičský záchranný sbor Kraje Vysočina, Jihlava.

I. Informace k předmětu kontroly

Hasičský záchranný sbor České republiky (dále také „HZS“) tvoří generální ředitelství HZS (dále také „GŘ HZS“), které je organizační součástí MV, a dále 14 hasičských záchranných sborů krajů, Záchranný útvar a Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku-Místku. Organizační součástí HZS vyjma GŘ HZS jsou organizačními složkami státu a samostatnými účetními jednotkami. Jejich příjmy a výdaje jsou součástí rozpočtové kapitoly 314 – *Ministerstvo vnitra*. Organizace a úkoly HZS jsou upraveny zákonem¹.

MV je ústředním orgánem státní správy² pro vnitřní věci, mimo jiné pro požární ochranu, krizové řízení, ochranu obyvatelstva a integrovaný záchranný systém. Je správcem rozpočtové kapitoly 314 a správcem kontrolovaných programů reprodukce majetku HZS. Tyto programy byly určeny k vytvoření nezbytných materiálních, technických a provozních podmínek pro úspěšné plnění úkolů a poslání HZS.

Program č. 214 210 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny hasičského záchranného sboru* (dále také „program 214 210“) byl realizován v letech 2003 až 2011 s celkovými výdaji 7 627,4 mil. Kč, z toho 2 416,2 mil. Kč představovaly jiné než plánované zdroje z kapitoly MV (viz část III.).

¹ Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů.

² Ustanovení § 12 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

Program č. 114 210 – *Reprodukce majetku HZS ČR* (dále také „program 114 210“) měl být realizován v letech 2009 až 2011, avšak v lednu 2012 byl se souhlasem Ministerstva financí prodloužen do konce roku 2015. Celkové výdaje programu jsou stanoveny ve výši 1 785,9 mil. Kč. Přehled čerpání je uveden v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1 – Výdaje státního rozpočtu na program 114 210 (v mil. Kč)

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Celkem
Dokumentace původní	785,000	834,000	861,000	0	0	0	0	2 480,000
Dokumentace po změně	604,488	662,166	380,422	65,874	72,933	0	0	1 785,883
Rozpočet	391,155	584,005	139,858	65,874	142,993			1 323,885
Upravený rozpočet	536,476	594,241	271,833	62,388	140,637			1 605,575
Skutečnost	604,488	662,166	325,483	84,004	152,258			1 828,399
z toho: MRZ ³	68,332	84,888	105,186	32,708	37,999			329,113
NNV ⁴	0,320	1,805	51,536	11,092	26,378			

Zdroj: dokumentace programu 114 210 včetně změn, závěrečný účet kapitoly MV.

Program č. 114 230 – *Periodická obnova základní požární techniky jednotek zařazených do plošného pokrytí* (dále také „program 114 230“) byl realizován v letech 2007 až 2011 s celkovými výdaji 755 mil. Kč.

Program č. 114 240 – *Pořízení a obnova majetku HZS ČR* (dále také „program 114 240“) měl být realizován v letech 2012 až 2014, ale byl se souhlasem Ministerstva financí prodloužen do konce roku 2017. Celkové výdaje programu jsou stanoveny ve výši 2 052,9 mil. Kč. Přehled čerpání je uveden v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2 – Výdaje státního rozpočtu na program 114 240 (v mil. Kč)

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Celkem
Dokumentace původní	104,533	250,000	300,000	0	0	0	654,533
Dokumentace po 1. změně	273,397	299,553	332,836	215,992	0	0	1 121,778
Dokumentace po 2. změně	220,632	462,367	501,115	413,600	453,000	453,000	2 503,714
Dokumentace po 3. změně	220,632	280,480	686,740	339,054	272,079	253,929	2 052,914
Rozpočet	104,533	299,533					404,066
Upravený rozpočet	160,713	336,198					469,911
Skutečnost	220,632	280,480					501,112
z toho: MRZ	90,648	132,426					223,074
NNV	35,878	194,153					

Zdroj: dokumentace programu 114 240 včetně změn, závěrečný účet kapitoly MV.

Kontrolní akce byla u již ukončených programů 214 210 a 114 230 zaměřena především na jejich vyhodnocení. U programů 114 210 a 114 240 se zabývala úrovní zpracování dokumentace programů a kvalitou řízení průběhu jejich realizace. Kontrolovány byly podprogramy zaměřené na pořízení nemovitého a movitého majetku. Kromě toho bylo prověřeno 37 akcí s celkovými výdaji 636,2 mil. Kč.

Pozn.: Právní předpisy jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

³ MRZ – mimorozpočtové zdroje tvoří zejména dary, příjmy HZS podle zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, a peněžní prostředky fondu kulturních a sociálních potřeb a rezervního fondu.

⁴ NNV – nároky z nespotebovaných výdajů.

II. Shrnutí a vyhodnocení skutečností zjištěných při kontrole

V užití peněžních prostředků na pořízení nemovitého a movitého majetku HZS nebyla u většiny kontrolovaných akcí zjištěna zásadní pochybení. Peněžní prostředky v rámci kontrolovaných programů, podprogramů a projektů byly využity na pořízení zásahové techniky a výstavbu a rekonstrukci stanic HZS (dále také „stanice“). V důsledku nedostatků v uplatňování principů programového financování však není možné vyhodnotit, do jaké míry přispívá realizace programů ke zlepšení vybavenosti HZS.

1. MV nedisponuje ucelenou koncepcí rozvoje a obnovy materiálně technické základny HZS, ve které by byly komplexně stanoveny celkové materiální potřeby, zejména v oblasti stanic a potřebné techniky, a kde by byl vymezen časový rámec a finanční potřeby k dosažení žádoucího stavu. Žádoucí stav je obsažen v různých dílčích materiálech (koncepte, systemizace). Minimální vybavení stanic se řídí právními předpisy⁵.

2. Programy 214 210, 114 210 a 114 240 měly prakticky totožnou věcnou náplň a nebyly dostatečně průkazným souborem věcných, časových a finančních podmínek pro realizaci akcí a pro objektivní hodnocení plnění stanovených cílů. Požadavky stanovené zákonem⁶ a vyhláškou⁷ splňovaly tyto programy pouze svou strukturou:

- a) Časové i finanční rámce všech uvedených programů byly zásadním způsobem měněny. Doba realizace programů byla prodloužena o tři až čtyři roky. U programu 214 210 došlo k navýšení celkového souhrnu zdrojů financování o 2 416,2 mil. Kč (o 46 %), aniž navýšení účasti státního rozpočtu na financování programu schválila vláda⁸. U programu 114 210 byla účast státního rozpočtu snížena o 694,1 mil. Kč (o 28 %)⁹, u programu 114 240 byla nejprve dvěma změnami zvýšena o 1 849,2 mil. Kč (o 282,5 %)¹⁰ a poté o 450,8 mil. Kč (o 68,9 %)¹⁰ snížena.
- b) Kromě peněžních prostředků státního rozpočtu byly do programů zařazovány i další prostředky a mimorozpočtové zdroje. Pro jejich použití nebyly stanoveny parametry pro závěrečné vyhodnocení programu.¹¹ Efektivnost vynaložení těchto peněžních prostředků tak nebyla stanovena ani hodnocena.
- c) Cíle všech těchto tří programů byly prakticky totožné a byly stanoveny bez kvantifikace přínosu a bez dostatečné provázanosti se stanovenými parametry, kterými byl počet nově vybudovaných stanic HZS nebo počet nakoupené techniky. Zásadní změny těchto parametrů pak neměly na stanovené cíle prakticky žádný vliv. Programy tak nejsou nástrojem k dosažení určitého stanoveného a řádně odůvodněného žádoucího stavu. Místo toho byly dokumentace programů

⁵ Především je to vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.

⁶ Ustanovení § 12 odst. 1 a 2 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

⁷ Ustanovení § 2 až § 4 vyhlášky č. 560/2006 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku.

⁸ Ustanovení § 13 odst. 2 zákona č. 218/2000 Sb.

⁹ Procentuální vyjádření je vztaženo k částce 2 480 mil. Kč, která je uvedena v původní dokumentaci (tabulka č. 1).

¹⁰ Procentuální vyjádření jsou vztažena k částce 654,533 mil. Kč, která je uvedena v původní dokumentaci (tabulka č. 2).

¹¹ Ustanovení § 3 odst. 3 písm. b) vyhlášky č. 560/2006 Sb.

přijímáním doplňků přizpůsobovány skutečnosti, a to v jednom případě i v době, kdy již měl být program ukončen.

- d) MV nevyužívá dostatečně účinně veškeré možnosti, které poskytuje systém programového financování, tj. dlouhodobě plánovat, realizovat a financovat odůvodněné potřeby z jednotlivých programů bez ohledu na rozpočtový rok.

3. MV vyhodnocovalo nedostatečně parametry, které jsou stanoveny v dokumentacích programů a mají vliv na hospodárnost výstavby nových stanic, tj. jednotkové ceny.

4. Pouze u programu 114 230 byl stanoven kvantifikovaný cíl, který mohl být a byl vyhodnocen. V důsledku snížení účasti státního rozpočtu z 1 000 mil. Kč na 755 mil. Kč bylo stanoveného cíle dosaženo pouze částečně, průměrné stáří cisternových automobilových stříkaček (dále také „CAS“) bylo z 15,2 roku sníženo pouze na 13,4 roku oproti stanoveným 10 rokům.

5. V letech 2009 až 2011 se do financování programů promítlo snížení výdajových možností kapitoly MV. Účast státního rozpočtu ve výši 2 480 mil. Kč uvedená v dokumentaci programu 114 210 byla z tohoto důvodu zajištěna pouze ve výši 1 402,6 mil. Kč. Nedostatek peněžních prostředků byl částečně kompenzován použitím mimorozpočtových zdrojů, jejichž výše není předem známa.

V letech 2012 až 2013 se finanční pokrytí programů zlepšilo. V lednu 2012 byla sice snížena účast státního rozpočtu v programu 114 210, ale již předtím v prosinci 2011 byl schválen věcně stejný program 114 240 a oba programy byly v uvedených letech realizovány souběžně. Součet účastí státního rozpočtu podle platných dokumentací těchto programů byl v letech 2009 až 2013 ve výši 3 191,8 mil. Kč. Rozpočtem byla tato potřeba pokryta na 65,9 % a zapojením doplňkových zdrojů se pokrytí zvýšilo na 83,2 %. HZS však na druhé straně nedokázal disponibilní prostředky v daném roce čerpat. Důvodem bylo podle údajů MV zejména pozdní zahájení stavebních prací a nedodání zboží v daném roce. Nevyčerpané peněžní prostředky byly přesouvány k použití v dalších letech.

6. Kontrole bylo podrobena 37 investičních akcí zaměřených na pořízení nemovitého a movitého majetku s celkovými výdaji ve výši 636,2 mil. Kč. Nejzávažnější nedostatek byl zjištěn u HZS hlavního města Prahy, kde při výstavbě hasičské stanice v Praze-Modřanech došlo k porušení rozpočtové kázně¹² ve výši 300 000 Kč. Další menší nedostatky byly zjištěny u akcí rekonstrukce budov v areálu ve Zbirohu. U ostatních kontrolovaných akcí nebyly nedostatky zjištěny.

¹² Ustanovení § 44 odst. 1 písm. f) zákona č. 218/2000 Sb.

III. Podrobnosti a příklady ke zjištěným skutečnostem

Podrobnosti a příklady ke zjištěním v části II.1

Žádoucí stav materiálně technické základny HZS je uveden v řadě koncepčních dokumentů a materiálů, avšak většinou bez časového a finančního rámce k jeho dosažení. Příkladem takových materiálů pro obnovu techniky je např. *Koncepce obměny základní zásahové techniky u jednotek požární ochrany zařazených do plošného pokrytí z roku 2007* nebo *Koncepce jednotného vybavení cisternovými automobilovými stříkačkami z roku 2011*. Vazba těchto materiálů na programy byla zřejmá pouze u programu 114 230.

Dislokace stanic HZS vychází z principu plošného pokrytí. Při realizaci výstavby nových stanic se vychází z tohoto principu s přihlédnutím k podmínkám stávajících stanic, jako jsou např. vysoké náklady na jejich provoz nebo nevhodně zvolená původní dislokace. V době kontroly bylo podle informace z GR HZS k dosažení cílového stavu (247 stanic) nutno postavit osm nových stanic a dvě stanice zrušit.

Podle výše uvedené informace není žádná stanice HZS omezena v plnění svých úkolů z důvodu nedostatečného vybavení požární technikou, problémem je ale stáří některé zásahové techniky. Deficit potřebných prostředků pro naplnění stavu techniky se podle předložených materiálů a poskytnutých informací snížil z 5,2 mld. Kč v roce 2005 na 2,5 mld. Kč v roce 2013.

Podrobnosti a příklady ke zjištěním v části II.2a

V březnu 2005 vzala vláda na vědomí dokumentaci **programu 214 210** a souhlasila s jeho financováním ze státního rozpočtu v letech 2003 až 2008 ve výši 5 218,8 mil. Kč.¹³ V prosinci 2008 vláda souhlasila s prodloužením termínu realizace do konce roku 2011 bez dalších zásahů do programové dokumentace.¹⁴ Důvodem prodloužení bylo nedokončení některých akcí do konce roku 2008.

MV v závěrečném vyhodnocení uvedlo čerpání z rozpočtu kapitoly 314 – *Ministerstvo vnitra* ve výši 5 211,2 mil. Kč a dále navýšení celkového souhrnu zdrojů financování programu o dalších 2 416,2 mil. Kč z neplánovaných, jednorázových a účelově určených peněžních prostředků. MV k tomu v závěrečném vyhodnocení uvedlo, že nebyl překročen finanční ukazatel, protože prostředky určené pro navýšení nebyly z kapitoly MV. Z mimorozpočtových a doplňkových zdrojů bylo 815,2 mil. Kč. Zbývající část ve výši 1 601 mil. Kč tvořily peněžní prostředky, které byly do kapitoly MV převedeny dodatečně, šlo např. o zdroje alokované na základě pozměňovacích návrhů poslanců při projednávání návrhů státních rozpočtů ve výši 164,9 mil. Kč, finanční prostředky převedené z kapitoly Ministerstva dopravy ve výši 101,4 mil. Kč, běžné výdaje v souvislosti s potřebou řešit dynamický nárůst oprav požární techniky ve výši 578 mil. Kč, zdroje z kapitoly *Všeobecná pokladní správa* ve výši 201,8 mil. Kč, zdroje na vybudování tísňové linky ve výši 117,2 mil. Kč, peněžní prostředky na

¹³ Usnesení vlády ČR ze dne 16. března 2005 č. 315, k Dokumentaci programu reprodukce majetku 214 210 *Rozvoj a obnova materiálně technické základny hasičského záchranného sboru*.

¹⁴ Usnesení vlády ČR ze dne 10. prosince 2008 č. 1556, k Dokumentaci programu reprodukce majetku 214 210 *Rozvoj a obnova materiálně-technické základny hasičského záchranného sboru*.

výstavbu hasičské stanice u automobilky TPCA u Kolína ve výši 30 mil. Kč a hasičské stanice u automobilky Hyundai u Nošovic ve výši 34 mil. Kč, obojí na základě usnesení vlády.

Dokumentaci **programu 114 210** schválilo MF dne 18. června 2008 a souhlasilo s jeho financováním ve výši 2 480 mil. Kč ze státního rozpočtu v letech 2009 až 2011. Teprve doplňkem č. 1, který MF odsouhlasilo až dne 5. ledna 2012, tj. po stanoveném termínu ukončení programu, byla snížena účast státního rozpočtu na financování programu na 1 785,9 mil. Kč a prodloužen termín realizace do konce roku 2015. Důvodem prodloužení bylo nedokončení některých akcí a věcné změny (viz *Podrobnosti a příklady ke zjištění v části II.2c*).

Dokumentaci **programu 114 240** schválilo MF dne 20. prosince 2011 a stanovilo výši účasti státního rozpočtu na jeho financování v letech 2012 až 2014 v částce 654,5 mil. Kč. Ministerstvo financí schválilo v průběhu realizace programu tři úpravy původní dokumentace. V prosinci 2012 byl program prodloužen do roku 2015 a navýšeny peněžní prostředky programu na 1 121,8 mil. Kč. V dubnu 2014 byl program prodloužen do roku 2017 a prostředky navýšeny na 2 503,7 mil. Kč. V září 2014 byly prostředky sníženy na 2 052,9 mil. Kč. Důvodem prodloužení programu bylo zejména rozhodnutí o výstavbě hasičské stanice v Praze-Holešovicích.

Podrobnosti a příklady ke zjištění v části II.2b

MV v závěrečném vyhodnocení **programu 214 210** uvedlo, že navýšení prostředků o 2 416,2 mil. Kč nemělo podíl na naplňování cílů a parametrů programu, i když zde byly akce, které tuto vazbu měly (stanice HZS, výcviková hala apod.). K použití mimorozpočtových zdrojů v dalších programech (do konce roku 2013 to bylo 329,1 mil. Kč u **programu 114 210** a 223,1 mil. Kč u **programu 114 240**) MV uvedlo: *„Ne nepodstatný vliv v procesu naplňování stanovených parametrů programu má zapojování mimorozpočtových zdrojů, jejichž výši nelze predikovat, přitom ale významně ovlivňují reálné pokrytí potřeb sboru v jednotlivých majetkových segmentech i nepřímo plnění původně stanovených parametrů (snižují jejich další věcnou potřebu). Takto pořízený majetek však není do vyhodnocovaných parametrů započítáván.“* Do programového financování tak byly zapojeny značné peněžní prostředky, pro jejichž vyhodnocení nejsou stanoveny žádné vyhodnotitelné parametry.

Podrobnosti a příklady ke zjištění v části II.2c

V závěrečném vyhodnocení **programu 214 210** bylo u cíle 2 *„Dokrytí území jednotlivých krajů jednotkami požární ochrany v návaznosti na stupeň nebezpečnosti území“*, na který bylo vyčerpáno 1 351,8 mil. Kč, obecně konstatováno, že: *„realizované akce přinesly pozitivní dopady do práce a činnosti výkonných jednotek sboru.“* Dále zde byla bez bližšího určení uvedena např. velikost obestavěného prostoru nových stanic HZS (40,5 tisíce m³), velikost nových garáží pro požární techniku (22,4 tisíce m³), cvičných hal (11,3 tisíce m³), budov škol a vzdělávacích zařízení (2,2 tisíce m³) a provozních budov (20,4 tisíce m³). V původní dokumentaci programu byly kromě parametru *„velikost obestavěného prostoru“* stanoveny i parametry *„počet nově vystavěných budov“* a *„m² získané plochy“*. Tyto dva parametry vyhodnoceny nebyly a z vyhodnocení není zřejmé, kolik nových budov bylo postaveno a jak to přispělo ke splnění cíle.

V dokumentaci **programu 114 210** bylo jako parametr uvedeno, že realizací programu (tj. do konce roku 2011) má být postaveno 13 nových stanic HZS. Lokalizaci těchto stanic však dokumentace programu neuváděla. V průběhu realizace byla do programu dodatečně zařazena výstavba hasičské stanice v Praze-Modřanech. Teprve v lednu 2012, kdy měl být program již ukončen a stanovené parametry splněny, byl doplňkem k dokumentaci počet nově vystavěných stanic snížen ze třinácti na dvě. V dokumentaci **programu 114 240** z prosince 2011 byla parametrem výstavba dvou nových stanic, úpravou č. 1 z prosince 2012 byl jejich počet zvýšen ze dvou na šestnáct, opět bez určení lokalizace. Ani v jednom případě nebyly tyto výrazné změny nijak zdůvodněny.

V dokumentaci **programu 214 210** byla u cíle 3 „*Obrat ve struktuře zastaralosti movitého majetku, zejména zásahových automobilů*“ uvedena mj. následující kvantifikace: „*Realizace akcí v této oblasti bude mít pozitivní dopady na strukturu zastaralosti zásahových požárních automobilů v těchto výsledcích:*

- *u 30 % základních a speciálních cisternových stříkaček budou naplněny požadavky stanovené vyhláškou č. 247/2001 Sb. (minimální stavy),*
- *u 75 % technických automobilů chemických budou naplněny požadavky stanovené předmětnou vyhláškou,*
- *u 5 % automobilových žebříků do 30 m budou naplněny požadavky stanovené předmětnou vyhláškou, ...“*

Uvedený cíl, na který bylo vyčerpáno 3 543 mil. Kč, nebyl v závěrečném vyhodnocení programu vyhodnocen, když zde bylo pouze obecně uvedeno: „*došlo k pozitivní změně struktury zastaralosti zásahové techniky ...“* a „*realizované akce přinesly přímé pozitivní dopady do výslednosti práce a činnosti výkonných jednotek sboru ...“* Dále MV uvedlo ještě počty nakoupené techniky (136 CAS, 10 technických automobilů chemických apod.). Nebylo však zřejmé, jak tyto nákupy přispěly ke zlepšení stavu techniky HZS a zda byly dosaženy výše uvedené procentuální výsledky.

Výše uvedená kvantifikace v procentuálním vyjádření byla prakticky beze změny převzata i do dokumentací **programů 114 210 a 114 240**. Podrobnější informace měly být uvedeny v technicko-ekonomickém zdůvodnění parametrů. Zde byly uvedeny především počty nakoupené techniky. Ty byly v průběhu realizace programů měněny, ale změny se do stanovených ukazatelů nepromítly. Například:

- U programu 114 240 došlo ke změně počtu nakupovaných CAS v každé ze tří úprav dodatku k dokumentaci. Při zvýšení počtu z pěti na 10 zůstal stejný dopad: „*Přes uvedené doplnění, resp. snížení stavu bude více než 27 % CAS starších 16 let ...“* Při následném zvýšení počtu nakupovaných CAS na 30 klesl podíl na 25 % a tento podíl zůstal nezměněn i při pozdějším snížení počtu CAS na 20 ks.
- V technicko-ekonomickém zdůvodnění parametrů v dokumentacích programů 114 210 a 114 240 byl uveden nákup osobních automobilů jako náhrada za zastaralé vozy s předpokládanou orientační dobou životnosti osm let. U programu 114 210 byl počet nakoupených automobilů zvýšen ze 75 na 113 a u programu 114 240 z 20 na 100 bez jakéhokoliv bližšího zdůvodnění. Nákup osobních automobilů přitom není uveden v postupu k dosažení cílů, který je přesně popsán v dokumentacích programů.

Podrobnosti a příklady ke zjištění v části II.2d

GŘ HZS plánuje a registruje akce tak, aby jejich realizace proběhla a byla vyúčtována v daném roce. Např. stavební akce rozdělilo na menší etapy (objekty ve víceúčelovém zařízení ve Zbirohu) nebo registrovalo akce na pořízení jednoho až dvou kusů požární techniky tak, aby akce proběhla v jednom rozpočtovém období. GŘ HZS uvedený postup zdůvodnilo nedostatkem peněžních prostředků přidělených v jednotlivých letech a obavou ze ztráty nevyčerpaných peněžních prostředků při žádosti o jejich převod do dalšího roku.

Podrobnosti a příklady ke zjištění v části II.3

V dokumentaci **programu 214 210** stanovilo MV parametry ve formě jednotkových cen za m³ obestavěného prostoru nových stanic HZS. Tyto ceny byly v některých případech značně překročeny. Například u výstavby stanic byla skutečnost 5 tis. Kč/m³ oproti stanoveným 2 tis. Kč/m³. Podobně byly o 100 % překročeny i jednotkové ceny u výstavby cvičných hal, škol a vzdělávacích zařízení. MV v závěrečném vyhodnocení programu vysvětlilo nedodržení parametrů nárůstem inflace, zvýšením sazby DPH a meziročními nárůsty cen stavebních komodit a prací během devítiletého trvání programu. Tyto vlivy však tak vysoký nárůst dostatečně nevysvětlují. MV se ve vyhodnocení nezabývalo tím, zda navýšení ceny bylo způsobeno nevhodným postupem, nebo zda nastavená cena (uvedená v dokumentaci programu) byla neúměrně nízká. V další části vyhodnocení uvedlo, že: „*při čerpání stanovených zdrojů programu byla dodržena pravidla efektivnosti, účelnosti a hospodárnosti vyčleněných zdrojů*“.

V navazujícím **programu 114 210** MV nestanovilo jako parametr cenu za m³ obestavěného prostoru, ale průměrnou cenu za jednotku, tj. za výstavbu celé hasičské stanice P1, tato cena byla stanovena ve výši 20,7 mil. Kč. Skutečná průměrná cena dvou dokončených stanic (Mikulov, Frymburk) byla 27,5 mil. Kč. MV k tomu uvedlo, že výsledná částka je ovlivněna řadou faktorů, např. kvalitou zpracování projektové dokumentace, vícepracemi, způsobem zadání apod. Nutností a objektivitou zvýšení ceny, případně správností nastavené jednotkové ceny, se MV nezabývalo. V dalším **programu 114 240** byla cena za stanici navýšena na 35 mil. Kč.

Podrobnosti a příklady ke zjištění v části II.4

Dokumentaci **programu 114 230** schválilo MF v prosinci 2006 s tím, že program bude realizován v letech 2007 až 2011. Cílem bylo snížit průměrné stáří CAS užívaných HZS a tím téměř dosáhnout jejich stanovené životnosti 10 let. V průběhu programu mělo být nakoupeno 200 CAS za 1 000 mil. Kč. Na základě usnesení vlády¹⁵ byly prostředky v roce 2010 sníženy o 100 mil. Kč a z důvodu omezených výdajových možností rozpočtové kapitoly MV v roce 2011 byly v programu alokovány zdroje pro tento rok pouze ve výši 56 mil. Kč. Na program tak bylo celkově uvolněno 755 mil. Kč a namísto 200 plánovaných CAS jich bylo pořízeno pouze 149. Realizací tohoto programu bylo průměrné stáří CAS sníženo z 15,2 roku na 13,4 roku.

¹⁵ Usnesení vlády ČR ze dne 28. července 2010 č. 552, *k návrhu opatření k zabezpečení podílu deficitu veřejných rozpočtů na HDP ve výši 5,3 % v roce 2010*.

Podrobnosti a příklady ke zjištěním v části II.5

Podle původní dokumentace **programu 114 210** měla být do konce roku 2011, kdy měl být program ukončen, účast státního rozpočtu ve výši 2 480 mil. Kč. V upraveném rozpočtu bylo do konce roku 2011 na program vyčleněno 1 402,6 mil. Kč (56,6 %). Mimorozpočtové zdroje zvýšily disponibilní částku na 1 661 mil. Kč (67 %). Vyčerpáno bylo 1 592,1 mil. Kč, nevyčerpáno zůstalo 51,5 mil. Kč, a to především kvůli skluzu zahájení výstavby hasičské stanice v Praze-Modřanech. Teprve v lednu 2012 byla doplňkem č. 1 účast státního rozpočtu na tomto programu snížena na 1 785,9 mil. Kč.

Již v prosinci 2011 byl schválen obsahově prakticky stejný **program 114 240**. Podle dokumentace programu po úpravě č. 1 z prosince 2012 měla být účast státního rozpočtu v letech 2012 až 2013 ve výši 573 mil. Kč. V upraveném rozpočtu bylo v těchto letech na program vyčleněno 496,9 mil. Kč (86,7 %). Mimorozpočtové zdroje navýšily disponibilní částku na 720 mil. Kč (125,7 %), z toho bylo vyčerpáno 501,1 mil. Kč. Podle údajů uvedených v závěrečných účtech kapitoly MV bylo nižší čerpání způsobeno zejména pozdním přidělením peněžních prostředků a pozdním zahájením stavebních prací (mj. z důvodu průtahů při zadávacím řízení, z důvodu jeho zrušení, případně v důsledku nepřidělení peněžních prostředků). Týkalo se to například výstavby hasičské stanice v Lovosicích s náklady ve výši 44 mil. Kč a v Šumperku s náklady ve výši 23,3 mil. Kč, jakož i dodání CAS za 25,3 mil. Kč až v následujícím roce.

Celkově byla v platných dokumentacích programů 114 210 a 114 240 uvedena účast státního rozpočtu pro roky 2009 až 2013 ve výši 3 191,8 mil. Kč. Podle upravených rozpočtů bylo v uvedených letech vyčleněno na financování těchto programů 2 102,5 mil. Kč (65,9 %). Tato částka byla mimorozpočtovými zdroji zvýšena na 2 654,7 mil. Kč (83,2 %), vyčerpáno bylo 2 329,5 mil. Kč, tj. o 325,2 mil. Kč méně.

Podrobnosti a příklady ke zjištěním v části II.6

HZS hlavního města Prahy uhradil v prosinci 2010 fakturu za inženýrskou činnost spojenou se získáním pravomocného stavebního povolení pro výstavbu hasičské stanice v Praze-Modřanech v celkové výši 300 000 Kč v rozporu se smlouvou dříve, než bylo toto povolení vydáno, tj. uhradil fakturu bez věcného plnění. Pravomocné stavební povolení bylo vydáno až v březnu 2011. Tím HZS hlavního města Prahy porušil rozpočtovou kázeň.

Při realizaci této akce docházelo už od jejího zahájení k velkým změnám. Prvotním důvodem změn bylo rozšíření stavebního záměru, kdy bylo rozhodnuto do původně plánované hasičské stanice umístit krajské operační a informační středisko, telefonní centrum tísňového volání a odbor krizového řízení. Další změny souvisely se samotnou realizací výstavby a byly velkou měrou vyvolány nedokonalostí zadávací dokumentace pro zadávací řízení, jejíž součástí byla projektová dokumentace ve stupni pro stavební povolení, nikoli pro provedení stavby. S tím souvisely následné požadavky ze strany investora a dotčených orgánů. Bez provedení dodatečných stavebních prací by nebylo možné stavbu řádně dokončit.

Výstavbu nové hasičské stanice v Praze-Modřanech zajišťoval samostatně HZS hl. m. Prahy, který několik desítek let nerealizoval žádnou rekonstrukci ani novou výstavbu, sídlí

v pronajatých budovách a nezaměstnává zaměstnance s potřebnou kvalifikací. NKÚ je toho názoru, že tak náročnou a složitou akci by v budoucnu, kdy se mj. bude realizovat podobně rozsáhlá výstavba nové hasičské stanice v Praze-Holešovicích, mělo organizačně zajišťovat GŘ HZS, které má ve své organizační struktuře pro tuto vysoce odbornou činnost vyčleněné investiční oddělení.

Při kontrole čtyř investičních akcí spojených s pořízením požární techniky pro HZS hlavního města Prahy nebyly zjištěny nedostatky.

MV bylo prostřednictvím GŘ HZS rovněž účastníkem kontrolovaných investičních programů. Při akci rekonstrukce budovy č. 6 v areálu víceúčelového zařízení ve Zbirohu nezajistilo MV řádné vedení stavebního deníku zhotovitelem, v důsledku toho nebyly splněny požadavky zákona¹⁶ a souvisejících předpisů. Stavební deník nebyl veden po celou dobu výstavby, zápisy v něm byly často nečitelné a v nedostatečném rozsahu. Rovněž chyběla identifikace zúčastněných stran a také přehled smluv souvisejících s pořízením stavby.

Další investiční akcí, kterou provádělo MV prostřednictvím GŘ HZS, byly stavební úpravy budov č. 22, 25 a 26 v témže areálu ve Zbirohu. Po vypracování přípravného požadavku a projektové dokumentace rozdělilo následně MV investiční akci na tři etapy, které v letech 2009 až 2011 registrovalo jako samostatné akce. Rozdělení odůvodnilo nedostatečnou výší přidělených peněžních prostředků v jednom roce. Důsledkem rozdělení akce bylo mimo jiné postupné zadávání veřejných zakázek v jednodušších, méně transparentních typech zadávacích řízení. V případě registrace a realizace akce jako celku by MV zadalo stavební práce jako jednu podlimitní veřejnou zakázku v otevřeném nebo užším řízení, zatímco po rozdělení rekonstrukce na tři etapy využilo pro zadání stavebních prací jedno zjednodušené podlimitní řízení a tři veřejné zakázky malého rozsahu.

U investičních akcí realizovaných **HZS Plzeňského kraje** (osm akcí), **HZS Jihočeského kraje** (sedm akcí) a **HZS Kraje Vysočina** (sedm akcí), zaměřených na výstavbu vybraných hasičských stanic nebo na pořízení automobilní techniky, nebyly zjištěny nedostatky.

¹⁶ Ustanovení § 157 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

Seznam použitých zkratk

CAS	cisternová automobilová stříkačka
DPH	daň z přidané hodnoty
GŘ HZS	generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR
HZS	Hasičský záchranný sbor České republiky
MRZ	mimorozpočtové zdroje
MF	Ministerstvo financí
MV	Ministerstvo vnitra
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NNV	nároky z nespotřebovaných výdajů
program 214 210	program evid. č. 214 210 – <i>Rozvoj a obnova materiálně technické základny hasičského záchranného sboru</i>
program 114 210	program evid. č. 114 210 – <i>Reprodukce majetku HZS ČR</i>
program 114 230	program evid. č. 114 230 – <i>Periodická obnova základní požární techniky jednotek zařazených do plošného pokrytí</i>
program 114 240	program evid. č. 114 240 – <i>Pořízení a obnova majetku HZS ČR</i>
stanice	stanice Hasičského záchranného sboru ČR